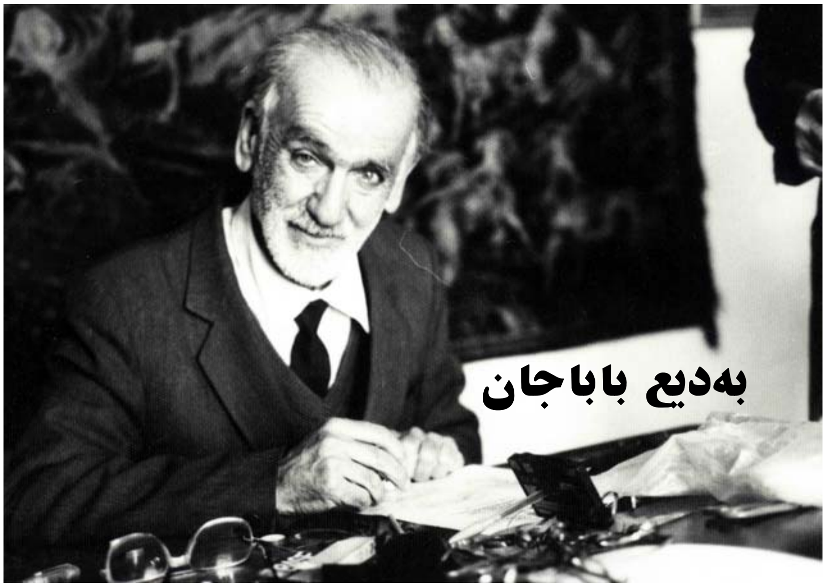

هونەرمەندێکی گەورە، بەڵام لە بیرکراو..!

بەختیار سەعید

کاتێك کە گوێمان لەناوی هونەرمەندی گەورە (بەدیع باباجان) دەبێت ڕاستەوخۆ ئەو نیگارانە بە بەرچاوماندا گوزەردەکات کە بۆتە هێماو مێژوویەك کە زۆر ئەستەمە بتوانرێت هێندە بەئاسانی لە دەروون و ئەندێشەی کەسێتی کورددا بسڕدرێتەوە، ئەو نیگارانەی کە لە کتێبی (مێژووی ئەدەبی کوردی)ی عەلائەدین سجادی بۆتە هۆکارێك بۆ ناساندنی ئەو شاعیرە کلاسیکیانە، بەڵام ئەم هونەرمەندە بە تەنها ئەو نیگارانەی نەکێشاوەو بەدوور بووبێت لە ژیانی هونەری.

ئەم هونەرمەندە شێوەکارە کوردە لەساڵی 1923 لەگەڕەکی (اخ حسین)ی شاری کەرکوك لەدایك بووەو ساڵی 1950 پەیمانگەی هونەرەجوانەکانی بەغدای تەواوکردووەو دواتر لە(مدیریة مساحة العامة)ی شاری بەغدا وەك فەرمانبەرێکی هونەری کاردەکات و لەهەمانکاتدا لە ساڵی 1973وە وەك مامۆستای بەشی خۆشنوسی و زەخرەفە لە پەیمانگەی هونەرە جوانەکانی بەغدا وانەی وتۆتەوە بەوپێیەی یەکێك بووە لەو خوێندکارانەی کە پلەی یەکەمیان بەدەستهێناوە، هەروەها لەگەڵ نوسینگەیەکی کاری خۆشنووسی وکاری نەخشەسازی کاری دەکرد لەگەڵ خۆشنوسێکی شاری بەغدا بەناوی (مەهدی جبوری) و نوسینگەکەیان بەناوی (الخط العربي) بووە.

هونەرمەند بەدیع باباجان یەکێك بووە لەو هونەرمەندانەی

کەزۆر بەسەلیقە بووە لەکارەکانیدا تا ئەو ئاستەی بانگهێشتکراوە بۆ نەخشەسازی دراوی عێراقی و دواتریش لەلایەن (عەلائەدین سەجادی)ەوە داواتنامەی کردووە تاکو هێڵکاری بۆ شاعیرە هاوچەرخەکانی کورد بکێشێت و ئەو هێڵکاریانەش هەموومان پێی ئاشنابووین کە لەکتێبی (مێژووی ئەدەبی کوردی)دا بڵاوکراوەتەوە

هونەرمەند لەدیدارێکیدا کە لە ژمارە ()ی گۆڤاری (رەنگین)دا سازکراوە دەربارەی چۆنێتی کێشانی نیگاری شاعیران دەڵێت (لە چلەکاندا لە شاری بەغدا بووم مامۆستای خوالێخۆش بوو عەلائەدین سجادی رایسپاردم کە وێنەی ئەو شاعیرانەی ناویا هەیە و باس کراوون لە کتێبەکەیدا بۆ بکێشم، منیش داوام لێکرد بە پێی توانا کەسایەتی چۆنێتی روخسارو جلووبەرگیان و شێوەیانم بۆ روون بکاتەوە لە دوایدا بەو پێیە وێنەیانم کێشاو سوپاس بۆ خوا توانیم جۆرە سەرکەوتنێك بەدەست بهێنم و جێی رەزامەندی گشت لایەك بێت).

لەهەمانکاتدا یەکێك بووە لەو هونەرمەندە عێراقیانەی

بەدیع باباجان-ئەوروپا

کەنێردراوون بۆ خولی نەخشەسازی لەدەرەوەی عێراق و بۆ ئەو مەبەستە لەگەڵ چەند هونەرمەندێکی عێراقیدا ئەو خولە دەبینن، بەڵام تەنها هونەرمەند کە لەخولەکە سەرکەوتوو بووە هونەرمەند (بەدیع باباجان) بووە، لەهەمانکاتدا هونەرمەند خاوەنی چەندین کاری داهێنەرانەیە بۆ بەرگی کتێبی نوسەرە ناودارەکانی وەکو (یادگارو هیوا)ی مامۆستا (برایم ئەحمەد) هێڵکارییەکانی گۆڤاری (گەلاوێژ) بەرگی گۆڤاری (نزار)و دیوانی (شێخ سەلام)و کتێبی (اغانی کردستان)ی (د. مارف خەزنەدار)و کتێبی (بۆ کوردستان)ی هەژاری شاعیر، و کۆمەڵە چیرۆکی (پێکەنینی گەدا)ی نوسەری ناودار (حەسەن قزڵجی) و نەخشەی هەرێمەکانی عێراق و نەخشاندنی چەندان پولی عێراقی و.. هتد.

یەکێکی تر لەو بەسەلیقییەی هونەرمەند لە بواری شیعردا بووە کە بۆ زۆر لەو کارانەی کە پێی سەرسام بووە شیعرێکی بۆ هۆنیوەتەوە لەوانە خۆشنووسی کورد (خەلیل زەهاوی) یەکێك بووە لەو هاوڕێیانەی کە لەنزیکەوە پێکەوە بوون، هەر لەو دیدەوە کتێبی (تشکیلات الخط العربي) وەك دیاری دەبەخشێتە هونەرمەند (بەدیع باباجان) و ئەمیش لەدوای سەرسام بوونی بە کتێبەکە بە

پارچە شیعرێك ئەو هەستەی دەربڕیووە.

دیدەکەم شادم بە (تشکیلاتي خطی عارە بي)ت
پێشبینی ی گفت ئەدا خۆشنوسی ئەم ڕۆژگارە بیت
ئەی خەلیلی من- زەهاوی- خامەکەی ڕەهوانی تۆ
گۆ لە(سامی)ش وەرگریٚ و ترکیب ی نەك بێچارە بیت
گورەیی اعجازتە نەقشەی خطی هەر صفحەیەك
دەستی خورشیدیت هەیەو چۆن کوکبی سەیارە بیت
بۆ بە شهر أشوب ی ئەهلی خط فسونی خامەکەت
ئەو بەنەقشی برق فشان ، تۆش بابلی ی ئەم کارە بیت
خطی أیاتە وەگەر أیاتی خط سەرمەشق ئەدەیت
فیج ی ڕۆحانی ی هونەرتە گواهی بەم میقدارە بیت
زەردە خندت بیٚ وەرامی توانجی هەندیٚ کەج- حروف
وەك نەسیمی ڕەهنما و هام سەعیدی ئەو عەیارە بێت
صبری ایوبت هەبیٚ هەم عزم و هەم ایمانی ئەو
تاجی شاهانەی خط ت کردۆتە سەر بەم بارە بیت
گەر لە خزمەتتا بیان ی لەنگ بۆ گفتاری (بەدیع)
مەستی نوری فەتە و هەر دەست و ئەم انوارە بیت

هونەرمەند لەدوای چەندین نەهامەتی و کلۆڵی ژیان نەیتوانیوە ماڵێك پێکەوە بنێت کە خۆی و خێزانەکەی تیادا کۆبکاتەوە تا ئەو دەمەی کە لەڕۆژی 1996/11/15 بۆ دواجار بەجێمان دەهێڵێت لەگۆڕستانی (محەمەد سکران) لەنزیك ڕاشدیە لەبەغدا بەخاك دەسپێردرێت، خۆ

دەکرێت لەم جارەیاندا خوێنەران ببنە وەڵامدەرەوەی ئەم داوایە هونەرمەندێك بەو سەلیقەییەو بەو توانایەو بەو ئیدراکەوە ناکرێت جێگەیەکی شیاو بۆ خێزانەکەی هەبێت کە ئێستا لە شاری سلێمانی لە خانوەیەکدان ماڵێکی ناسیاویان وەك خێر جێگەیان کردۆتەوەو پاش وادەیەك دەبێت لەوێش بڕۆن چونکە خانوەکە فرۆشراوە، ئایا دەکرێت کیٚ وەڵامدەرەوەی ئم پرسیارەو چارەسەرکەردنی ئەم کێشەی لە ئەستۆدا بێت کێشەی خێزانی ئەو هونەرمەندەی کە هەمووومان پێی دەڵێن هونەرمەندی گەورە (بەدیع باباجان).